UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Peculio legato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

§. Predia. Debita in nouationem deducta, legato inſtrumenti non cedunt. h. d. Opp. de l. cum filius. §. heres meus. ſ. de leg. ij. Solu. Dicunt quidam, ibi nouatio precedit legatum, hic ſecuta eſt: vel ibi fuit legatum ſpecialiter, hic generaliter. ꝛ iſta plus placet. Sed contra hoc opp. de l. nepo l. ſ. eod. Sol. ibi loquitur de nouatione que fit per ſententiam que non nouat obligationem: hic vero de nouatione, que fit per ſtipulationem, ꝛ plene dic vt ibi dixi. Tene menti.

§. Item queſiit. Filij ꝛ vxor ſerui nominatim legati, legato nõ cedunt. hoc dicit.

§. Pamphile. Non videtur abſens a fundo, qui alibi cauſa diſcipline eſt miſſus. hoc dicit. De hoc ſ. de leg. iij. l. queſitum, circa principium, ꝛ inducas in argumentum, vt ibi dicitur.

☞ Podere legato quid veniat.

§. Tyranne. Paſcua deputata ad vſum fundi, ꝛ cũ eo vno nomine nuncupata, legato fundi cedunt. h. d. tene menti. No. ꝙ nõ obſtat, ꝙ ſit aliqua ſeparatio: tamẽ bene venit quicquid vno nomine nuncupatur. Facit ad hoc l. prediis. §. balneas. cum §§. ſequentibus ſ. de leg. iij. Et hoc facit ad queſtio.[a] †quando legatur podere, vt intelligatur podere, quicquid vno nomine nuncupatur, licet ſimul non ſtet. Dixi in l. ſi ita. de aur. ꝛ arg. le. ꝛ l. j. ĩ. de rebus dub.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Facit ad queſtionem. Adde Bald. in l. legatis. C. de leg. ꝛ facit ad aliam queſtio no. per Bald. in l. emptorem. C. loc.

§. Inſtructis. Quod alibi cauſa cuſtodie eſt repoſitum, inſtrumẽto domus cedit. h. d.

§. Quod adiecit. Sed quid in dubio? Certe in dubio videtur legatus fundus inſtructis, l. predia. §. ita legatum. ĩ. eo.

LEX XXI.

Cum fundus De iſta materia. vtrum quando legatur fundus ſine inſtrumento, an cedat inſtrumentũ, habuiſtis. ſ. eo. l. ij. §. dotes.

LEX XXII.

Fundo. Contra hoc videtur caſus. ſ. de lega. iij. l. Lucius. §. collegio. Solu. Credo. ꝙ gl. ibi intelligendo vt ibi dicit, dicat male, ꝛ contra caſum huius §. ꝛ ſic concordat illũ §. cũ iſto: vel forte aliter, vt ibi dicemus.

§. Fundo. Oppo. glo. de l. j. ꝛ ij. ĩ. tit. j. vbi mortuo ſeruo extinguitur legatum peculij. Sol. dicit gl. hic non fuit legatum peculium cum ſeruo principaliter: vnde non eſt acceſſio ſerui, ſed inſtrumenti. Ex hoc apparet ſolu. ad l. queſitum. §. Papinianus. ſ. eod. vbi legato inſtrumenti non cedunt nomina debitorum, nec peculium. Sed reſponde, intelligo ꝙ hic erat aliquid in peculio quod erat inſtrumentum. Et hoc apparet ex ſolutione precedentis contrarij, quia hic cedit peculium tanquam inſtrumentum, non autem cedit ſeruo: alias legato inſtrumento non venirent nomina debitorum, vt ibi.

LEX XXIIII.

Cum queritur. Dic de hoc vt ſ. eodem lege taberne.

LEX XXV.

Fundi. Illud inſtrumentum quod eſt in fundo, inſpicitur, non quod fundus ſuſtinere poteſt. hoc dicit.

☞ Fornaciarij quod veniãt fornace inſtructa legata.
Fornax non videtur legata, legato inſtrumento fundi, vbi eſt fornax.
Genus a quo remouetur, remouetur ꝛ quelibet eius ſpecies.
Principali remoto, remouetur ꝛ acceſſorium.

§. Quidam. Hic §. habet duplicem literam, ꝛ ſecundũ diuerſitatem litere, diuerſificantur lec. ꝛ ſecundum primam, h. d. Fornace †inſtructa legata non cedunt fornaciarij qui maiori parti anni alibi operantur, h. d. Et ſecundum iſtam debetis habere, figulinos. Vel †aliter ſecundum aliam literã, qui legat inſtrumentum fundi, vbi eſt fornax, non videtur legare fornacem. Item a quo | remouetur genus, ꝛ quelibet eius ſpecies, hoc dicit, ꝛ probatur in l. in ſuis. ĩ. de ſuis ꝛ legi. Vel aliter, †a quo remouetur principale, ꝛ eius acceſſorium. hoc dicit.

LEX XXVI.

Dolia. Vidiſtis ſ. eod. l. cum fundus.

☞ Mole que ſunt ad vſum quotidianum, veniunt appellatione ſupellectilis, magis quam inſtrumenti.

§ Molas. Ergo mole ſunt inſtrumentum. Contra. ſ. eo. l. cum de lanionis. §. aſinam. Solu. Intel
lige quando iſte mole erant parate ad vſum predij ruſtici: ſecus
1 †ſi ad vſum quotidianum, vt mole. in quibus ſit ſalſa: quia tunc
magis putarem, quod contineantur appellatione ſuppellectilis,
quam appellatione inſtrumenti.

LEX XXVII.

Predia. Inſtrumento fundi maritimi, non cedunt ſerui piſcatores, dominum ſequentes, hoc dicit.

1 ☞ Domicilium dicitur transferri de loco ad locum, quando
quis recedit cum familia ꝛ rebus.

§. Affini ſuo. Qui peregrinat ad tempus, cedit inſtrumẽto fundi. Itẽ fructus nõ expreſ
ſi non cedunt, hoc dicit. No. text. in ver. queſitum. ibi, cum que
dam. ꝛc. ꝛ ibi, reliquis conſeruabus, ꝛc. Dicitur hic, quod volun
tas defuncti ſeruatur, ſed quid in dubio? Dicit glo. ꝙ non viden
tur fructus legati, niſi manifeſte probetur. Aduerte ad vnũ, nos
habemus in l. domicilium. ꝛ l. fi. §. pe. ĩ. ad muni. ꝙ domicilium trãſ
1 fertur re ꝛ verbo. †Modo queritur[a] qualiter domicilium tranſ
a fertur re? Reſpon. hic habetis tex. ꝙ quando quis recedit relicta
familia ꝛ rebus, non videtur habere animum domicilium tranſferendi. Secus ſi recederet cum rebus ꝛ familia, vt hic in verſ. queſitum. Pro hoc facit ſ. quib. mo. vſuſfr. amitt. l. ſi mulieri. Et hoc tenet Inn. ꝛ non allegat iſtum §. in c. ex trãſmiſſa. extra de renunci.

ADDITIO.

a AND. BAR. ¶ Modo queritur. Et vide Bald. in l. ex facto. ff. de her. inſt. ꝛ notatur in l. eius. ĩ. ad mu. ꝛ vide Petr. in cle. ne Romani. §. eo tamen. ꝛ que ibi dixi. de electione.

a §. Liberto. [a] Generali legato eorũ que in fundo erãt cedũt omnia, niſi aliud de mente teſtatoris appareat, h. d. Vos habetis hic gl. No. magnam, factam per elegantia verba. Opp. dicitur, ꝙ vinum venditũ cedit, contra in l. rem legatã. ĩ. de adi. leg. Reſpõ. hic probatur contraria voluntas eo ipſo, ꝙ voluntarie venditur. Quero, quid vult dicere tex. vt ſupra reſpõſum? Reſp. refertur ad omnia ſupradicta, niſi aliud probetur. In cõtrariũ probatur ex his que no. hic in gl. quã vide, que incipit, q̃ ſane liquet. ꝛ i d. gl. ibi expone anguſtia que. i. tenor verborũ ſtricte ſumptus, vt patet in iſto §. item eius qualitas, vt puta, quia legatarius non eſt capax eius rei in re preſenti, id eſt, in preſenti §. non habetis alia. in d. gl. ibi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Liberto. Vide Bal. in l. iiij. C. de legi.
IO. FRAN. R V. Adde ad ſol. primi contrarij quod illam tanquã trufatoriam reprobat d. Iaſ. in l. ſerui electione. §. fi. in fi. ſ. de leg. j.

1 ☞ Fundo legato veniunt foſſata: ꝛ menſurantur cum fundo.
Colonus non tenetur facere foſſata perpetua, ſed que ſunt ad vtilitatem temporis quo conduxit.

§. Ita legatũ. Legare fundum ſicut eſt, vel ſicut erit, equiparatur legato fundi inſtru
1 cti, hoc dicit. ¶ Quero quid †ſit agger. Dic vt in glo. que incipit,
a id eſt, inſtrumento, ex qua habes [a] quod legato fundo foſſata ce
b dunt, ꝛ debent menſurari cum fundo: [b] ſecus in via. Sed quero, an
2 †colonus, qui ſimpliciter conduxit fundũ, debeat facere foſſata, ꝛ
purgare? Vide quod dixi in l. impenſe. ſ. de impen. in re. dot. fac. ꝛ ibi dixi. Si quidem ſunt foſſata ad perpetuam rei memoriam, non tenetur facere. Si vero ſunt tantum ad vtilitatem preſentis anni, in quo conduxit, illa tenetur facere.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Ex quo habes. Et vide Bal. in l. riparum. ſ. de rerum diui.
b ALEX. ¶ Menſurari cũ fundo. An foſſata debeant menſurari, adde bar. in l. littora. de contrah. emp. Quid autem ſi vendo decẽ pedes terreni hic, ꝛ ibi ſit murus longus, an ille murus debeat cõputari intra latitudinem horum decem pedum, text. not. videtur velle quod non, in l. j. ꝛ quod ibi Bart. de via pu. ꝛ ad Bart. adde Pau. de Caſt. in l. ſi in lege. §. colonus. ſ. loc.

§. Fundos. Quid vult dicere text. in fin. ibi, quod verbis comprehendiſſet. dic vt in gl. ꝛ bene.

LEX XXVIII.

Lucius. In legato fundi inſtructi inſpicitur tempus mortis, hoc dicit. Oppo. de l. ſi ita. ĩ. de aur. ꝛ argen. legato. Sol. hic loquitur in legato vniuerſali: ibi in indefinito, vel ſingulari. Facit ad hanc l. ſupra eodem. l. ſi mancipia.

LEX XXIX.

1 ☞ Diſponens ꝛ diſpoſitum non compatiuntur ſe ſub eodem genere.

2 Differētia ſecundū plus ⁊ minus, nō differunt genere, ſed ſpecie.
3 Teſtamentum diſponit de teſtamento, ⁊ ſententia, de ſententia, quando alterum alteratur.

a 1 **SI nauem.** [a]Diſponens † ⁊ diſpoſitum nō compatiuntur ſub eodem genere, h. d. Et dic vt no. per Cy. in c. mora. de re. iur. lib. vj. Item que
2 † differunt ſecundum plus ⁊ minus, non differunt genere, ſed ſpecie. hoc dicit. ⁊ eſt lex multum philoſophica. Opp. de l. cum de lanionis. §. j. ⁊ l. queſitum. §. ſed ſi fundus. ſ. e. vbi homo eſt inſtrumentum hominis. Dicit glo. ſpeciale in homine. Vel ibi loquitur de inſtrumento inſtrumenti: hic de inſtrumento principali. non placet, quare dic. ibi accipiuntur homines, tanquam res diuerſe, ⁊ ſeparate: ⁊ ideo non videntur eſſe ſub eodem genere vel ſpecie: quia tanquam res, non tanquam homines aſſumuntur. Itē opp.
3 † nonne teſtamentum diſponit de teſtamento. l. poſthumus. in fin. de inii. teſta. Item nonne ſententia diſponit de ſententia confirmando eam. l. eos. C. de appel. ⁊ ſic diſponens ⁊ diſpoſitum ſub eodem genere ſe compatiuntur? Reſpondeo, hic loquitur quando diſponens ⁊ diſpoſitum durant: ibi quando vnum alteratur, quia deſinit eſſe teſtamentum, vel ſententia.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si nauem vide Bartol. in l. imperium. de iuri. om. iu. in quinto gradu meri imperij. IO. FR. RV. ¶ Ubi dicit, quod que differunt ſecundum plus, ⁊ minus, non differunt ſpecie, ⁊ ideo dū hic dicit quod differunt ſpecie, improprie loquitur. Limita non procedere in his que ſunt iuris, vt eſt videre in vſuf. vſu. ⁊ habita.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Vide etiam in propoſito quod dicit Bar. in l. j. in prin. ȷ. de acqui. poſſ. ⁊ nunquid ſtatutum loquens de naui, habeat locum in nauicula, ⁊ ſic de ſimilibus, vide Iaſ. in c. j. qui feud. dar. poſſ.

TITVLVS VIII.

De peculio legato.

LEX I.

1 ☞ Principali extincto acceſſoriū extinguit. ⁊ in fi. vbi ſe remittit.
2 Seruo ⁊ peculio legato, extincto ſeruo, nō extinguitur legatum peculij.
3 Dictio cum, in his, quorum natura eſt, vt vna res alteri accedat, coniungit acceſſorie: in alijs principaliter, ⁊ in ſummario.
4 Seruo cum peculio legato, ⁊ in peculio ſit vicarius, alienato ſeruo, legatum peculij extinguitur.

1 **SEruo legato.** Extincto † principali, extinguitur acceſſoriū, hoc primo. Et dictio, cum, coniungit acceſſorie in his quorum natura eſt, vt vna res alteri accedat, in alijs cōiungit principaliter, hoc dicit cum trib. ſeq. No tex. in proxi. l. nam que, ⁊c. Dicitur hic, quod extincto ſeruo extinguitur legatum peculij. Contra, ȷ. c. l. tunc inutile. ⁊ in l. ſeq. Sol. Ibi ſeruus eſt extinctus poſt mortem domini, ⁊ ſic poſtquam legati dies ceſſit: hic autem eo viuo. Item opp. ſ. tit. j. l. fundo. §. fi. Sol. Ibi peculium non erat acceſſio ſerui ſed inſtru
a menti. quod inſtrumentum non eſt extinctum. Item oppo. [a]quod extincto principali, non extinguatur acceſſorium. l. intelligere. C. de lui. pig. Sol. Ibi pleniſſime tractauit Pe. iſtam materiam, dic vt ibi. ⁊ Canoniſte in c. inter dilectos. de fi. inſt. Item op. de l. quid tamen. in princ. ſ. qui mod. vſuffr. ami. vbi dicitur quod extincto principali, non extinguitur acceſſorium. Dicit gl. hoc verum quādo principale eſt pretioſius acceſſorio: ſecus ſi econtra, vt ibi eſt. Iſta ſo. eſt multum no. ſi eſſet vera: ſed mihi videtur quod ſit contra tex. l. ⁊ ſi non ſunt. §. perueniamus, quem gl. allegat. vbi non inſpicitur pretioſitas, quādo eſt certum quod ſit acceſſorium: ideo eſt
2 aliter reſpondendum ad l. quid tamen. Sed † antequam reſpondeam quero: pone, ꝙ teſtator legauit ſeruū, ⁊ peculium: an extincto ſeruo legatum peculij extinguatur? Pe. quod non, per l. ſi cui. ſ. ti. j. ⁊ Cy. refert in l. intelligere. C. de lui. pig. Ratio, q2 tunc peculium eſt legatum principaliter, non acceſſorie, per hoc reſpōde ad l. quid tamen. quod ibi non fuit legatus fundus acceſſorie per cōiunctionem, cum: ſed principaliter per dictionem, ⁊: ⁊ ideo extin
3 cto legato ville, non extinguitur legatum fundi. Oppo. † ad l. iij. ȷ.
b at ſi ancilla. de textu ſ. l. proxi. So. Ibi dictio, cum, cadit [b]inter res quarum vna alteri conſueuit accedere: ideo coniungit acceſſorie: hic vero cadit inter perſonas, quarum vna non accedit alteri. l. iuſtiſſime. ſ. de edi. edic. ideo cōiungit principaliter. ſic legato vni
4 rei extincto, non extinguitur alterius. Quero quando teſtator † legauit ſeruum cum peculio, ⁊ in peculio erat vicarius, an alienato ſeruo extinguatur legatum vicarij? Io. quod ſic. ⁊ hoc not. in l. j. Sed iſta gl. videtur contra l. iiij. huius ti. Sed ſuſtinendo Io. dic, ꝙ ibi legauit vicarios nominatim, ſed gloſ. Io. loquitur qu[...] non fuerunt nominati vicarij: ſed erāt cum peculio. De hoc [...] extincto principali, extinguatur acceſſorium, dixi ſ. tit. j. l. ſi cui.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Item opp. Et vide. l. non dubium. C. de leg. [...] dicit ſi acceſſorium eſt eque principale, non extinguitur. ⁊ [...] quod no. in l. pacta que contra. C. de pac. ⁊ vide Ioan. in l. quod [...] bonis. ȷ. ad legem Falci.
b ALEX. ¶ Dictio cum, cadit. No. differentiam inter. ⁊. ⁊ cum [...] de Bart. in l. j. ȷ. ſi pen. ap. mors interue. per Bar. in l. Titie [...] res. §. j. de leg. j. ⁊ de dictione cum, vide not. per Barto. in l. ſi [...] queſtio. ȷ. de ma. te. ⁊ ſ. in l. ſi cui fundum. de fund. inſtru. ⁊ ibi [...] pſi concordan.

1 ☞ Actione perſonali peculium poteſt peti, quando agitur [...] uerſaliter, ⁊ ſingule res in peculio exiſtentes rei vendicatione [...]

LEX VI.

SI peculium. Vides hic, quod in vniuerſ[...] te eſt peculiū, vt not. in l. [...] dicitur. ſ. de impen. in reb. dot. fact. tamen ſingule res [...] bent vendicari, vt hic habes. contra, imo ſufficit agi vniuerſali
1 ter, † ſicut quādo petitur hereditas, vniuerſaliter petitur [...] in l. j. ſ. de eden. in j. gloſſ. magna. Solu. ſi petitur actione [...] li poteſt vniuerſaliter peti, vt in contrarijs. ſi petitur rei [...] tione ſingule res debent peti, vt hic. Hoc declaraui ſ. ſo[...] per rub.

1 ☞ Solutione, licet ſingula corpora in peculio, vel here[...] ipſo iure minuantur: tamen quando fit diuiſio facti in vna ſi[...] gulari, ſolutio fit. vel pluribus, ne patrimonium deuaſtetur.
2 Adiectio facta ad legatum minuendum, vitiat legatum: ſecus ad augendum.
3 Liberatio quādo eſt legata extraneo, nō refert, an teſtator ipſum liberet, vel iubeat heredē liberare: licet non ſit liberatus ipſo iure.
Liberatio facta ſeruo per dominum operatur, vt ſeruus ſit liberatus ipſo iure.
4 Seruus non eſt liberatus incontinenti ipſo iure, quando teſtator iubet heredem ſeruum liberare.
5 Heres grauatus vt liberet ſeruum, qua actione conueniri poſſit.

§. Si vero ſit. Opp. ȷ. eo. l. ſi Sticho. Sol. hic loquitur de corporibus que debet remanere in peculio: ſecus ſi alia corpora eſſent legata. Item op. [...] minus ſeruum. So. Ibi loquitur quando legatarius ſoluit [...] di. Itē opp. dicitur hic, ꝙ ſingulariter corpora minuuntur. Contra, imo in vna re debet fieri ſolutio. l. nō amplius. ȷ. [...]
1 ⁊ qui. quar. pars debetur. l. ij. Sol. Ipſo † iure fit proratione [...] tio pro quolibet corpore: ſed ſi perueniretur ad diuiſionem [...] facti, vt quelibet pro diuiſo poſſideret, deberet aſſignari [...] vel pluribus, ita ꝙ patrimonium per particularem [...] non deuaſteretur, vt legibus contrarijs. ⁊ Inſt. [...] commode. Ita eſt in l. Fal. licet Falcidia diminuat [...] ipſo iure. l. Plautius. ⁊ l. lineam. ȷ. ad l. fal. ⁊ ibi gl. ⁊ [...] ȷ. ad l. fal. l. in quartā. Sequitur §. ⁊ ſi fuerit. ¶ No. [...]
2 pōt creſcere vendicatio, ⁊ c. Opp. qđ † per hanc adiectionem [...] tur legatum. l. per ſeruum. §. j. ſ. de vſu ⁊ ha. Reſpon. ibi illa adie[...] ctio erat ad diminuendum. ideo legatum vitiat: hic vero erat ad augendū, ideo non vitiat. Item dicitur hic, ꝙ ex iſtis verbis [...] pōt habere actionem, ſed exceptionem, contra, ex iſtis ablatiuis abſolutis. deducto ere alieno, ⁊c. videt̃ induci diſpoſitio. [...] petitionis fideicommiſſi reſpicit perſonā, quam teſtator pōt [...] uare. l. fideicōmiſſa. ⁊ §. cū eſſet. ſ. de le. iij. ⁊ no. i l. in ratione. §. [...] etſi. ȷ. ad l. fal. Sed hec heredem reſpiciunt, ergo videtur ꝙ [...] poſſit conueniri ſecundum teſtamentū: hic dicitur cōtrarium [...] ius contrarij timore forte dicit Ro. ꝙ tex. loquitur de rigore [...] de equitate ſecus. Doc. cōiter tenent contrarium, q2 hic non [...] cū actio, ſed exceptio. Breuiter puto vtriuſq3 opin. eſſe vera [...]
3 cuius euidentia debes ſcire, † quod quādoq3 liberatio legatur ex[...] traneo, ⁊ tunc non refert vtrum teſtator ipſum liberet, vel iubeat heredem liberare. l. iiij. §. nunc de effectu. de li. le. ⁊ l. nihilque. [...] tu. Sed quando relinquitur liberatio ſeruo, eſt differentia: q2 [...] dominus liberat nuda voluntate, ⁊ ſeruus ſtatim eſt liberatus [...] debito. vt hic, in ver. ſed ⁊ ſi dominus, ⁊c. ſed in liberto homine [...] eſſet ſic, q2 licet teſtator remitteret debitum, non eſſet liberatus in[...] continenti: licet poteſt agere vt liberetur, vt d. §. nunc de effectu [...]
4 d. l. nihilque. ſed † quando teſtator nō remittit ipſi ſeruo, ſed iubet heredem remittere. tunc ſeruus non eſt liberatus incontinenti [...]
5 pōt agere vt liberetur. ¶ † Nunc ad propoſitū, quando teſtator dicit iſta verba, ere alieno non deducto, videtur grauatus heres vt liberet: ideo ſeruus non pōt agere contra heredē actione perſonali, vt eum liberet. Ita loquitur opi. Ro. ſed ſi vellet peculium ſtatim vendicare, non pōt incontinenti, q2 non eſt incontinenti liberatus

liberatus a debito, ⁊ ita loquitur tex. hic enim non poteſt creſce-re vēdicatio peculij. ⁊ ſic loquitur hic de rei vendic. ſed bene po-teſt agere actione perſonali vt liberetur, vt dixi. vnde gl. que inci. corporum, in fi. ibi. l. j. Opp. de le. j. ĳ. quo. le. §. voluntas. Solue vt ibi, ꝗ nō habebat voluntatē defuncti, nec heredis: hic ſic. ¶ Itē opp. ad fi. §. de l. ſi peculium ſeruo. ĳ. codē tit. Sol. Ibi legauit res ſingulares hic vero peculiū ſub nomine vniuerſali. Et hoc indu-cit gl. ad q. Uide gl. que inci. non expectata. ibi, ⁊ ſecūdum hoc fa-cit ad queſtionem. ⁊ no. ipſam, ⁊ adde ꝙ aliter dicit gloſſ. in auth. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ ibi vide Cy. in pe. queſtio.

§. Uicario.

Duobus modis legitur in gloſſ. ⁊ clare.

☞ Peculium ſi legatur ſeruo, ſeruus non poteſt petere, id quod dominus debet ſibi, ſed habet ius compenſandi.

§. Sicut autem.

[a] Uidetur ergo, quod id quod dominus debet ſeruo, non po-teſt peti, niſi dominus expreſſe dixerit. † Ratio eſt, quando lega-tur peculium, videtur legari quicquid eſt in peculio, ⁊ actiones peculiares contra debitores: ſed contra dominum non erit actio ideo non poteſt peti niſi contra debitorem peculiarem. Item a-ctione ex teſtamēto non poteſt peti, quia dominus non expreſſit aliquam quantitatem tanquam debitam legaret: ſed compenſari poteſt, quia ius compenſandi bene eſt queſitum ad id, quod domi-nus debet in peculio. ⁊ hoc voluit dicere Rom. quātum ad com-penſationem ſufficit dominum nolle.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Sicut autem. de iſto text. Uide no. per Bal. in l. ſi cer-tis. in vlt. co. C. de pac. per Bar. in l. gerit. in vl. co. de acq. her. per Bal. in l. ij. C. an ſeru⁹ ex ſuo facto, ⁊ in auth. ⁊ omnimo. C. ne vxor pro marito. in vl. co. POMA. ¶ Uide quid dicat Bald. in l. ij. C. an ſeruus ex ſuo facto. Alex. conſi. xij. in ij. vol.

☞ Pater, vel dominus, licet ſcribat filio ſe debere, non per hoc efficitur debitor.

§. An ⁊ quod dominus.

† No. hic, ꝙ licet pater ſcribat fi-lio ſuo ſe debere, ſed dominus ſeruo, non propter hoc efficitur debitor. concordat l. non ſolum. §. fin. ſ. de pecu. Pro hoc facit quod dicitur, nuda ratio non conſtituit debitorem, l. nuda ratio. j. de dona. ⁊ ibi dixi. Tene menti.

LEX VIII.

Denique Pegaſus reſpondit.

§. Qui Stichum.

Quero, quomodo pōt iſtud eſſe, cum ſeruus contra ſeruū habeat actionem, ⁊ ſic videtur ꝙ non poſſit repetere, id ꝙ ſeruus debebat, per ea que vidiſtis ſ. eo. l. ſi peculium. §. ſicut autem. Re-ſpon. ſeruus hic non aget contra ſeruum, cum actio deficiat: ſed heres ipſo deficiente, dabit cuilibet peculium ſuum, ita dicit gl. ⁊ bene, que gl. incipit, ⁊ ſic apud heredem remanere. que gl. eſt poſi-ta in ſequenti §. ⁊ hoc ſi heres vult: alias ſeruus non poſſet agere contra heredem, pro eo quod ſeruus debebat ſicut non poſſet, pro eo quod dominus deberet, vt vidiſtis in §. ſicut autem.

☞ Dominus grauando ſeruum: vt det centum heredi, videtur ei legare peculium.

§. Interdum.

[a] Que inducūtur ad diminutionem, operātur augmētum, † quādo alias diſpoſitio non poſſet habere effectum. h. d. Cōcordat l. proculus. in prin. ſ. de vſufr. Contra hoc videtur text. expreſſus in l. cum ta-le. §. falſam. j. de condi. ⁊ demon. Ego reſpondi ibi ſic, ꝗ illa diſpo-ſitio poteſt habere effectum per ſe. grauauit enim ibi heredem ꝙ daret, ideo licet Titio nihil ſit legatum: tamen heres dare po-teſt: hic vero non habet effectum illa diſpoſitio, niſi peculium ſit legatum. Grauauit enim ſeruum, ꝙ daret cētum ex peculio quē grauare non poteſt, niſi peculiū legauerit, ꝗ nihil habet ſeruus. Iſta ratio non videtur concludere, ꝗ licet dominus non leget pe-culium ſeruo, tamen poteſt eum grauare eo modo quo hic dici-tur legando ei libertatem, ſi heredi, vel alij centum dederit, ⁊ po-teſt ei promiſſum de peculio dare, nec tamē lex dicit ꝙ videatur ei legatum peculiū, l. iij. §. fi. ſ. de condict. ob cau. ⁊ l. iij. §. ⁊ parui. j. de ſtatu lib. Solu. Ex eo quod † teſtator hic dicit ꝙ centum daret heredi, vel alij, vult quod libere poſſit dare de peculio: ⁊ ſic ſibi vi-detur legare, quia alias dare non poſſet inuito herede, d. l. iij. §. fi. de cond. ob. cauſ. Sequentem §. declara, vt in gl. ⁊ bene.

ADDITIO.

AND. BAR. ¶ Interdum. Et illam l. Proculus no. quia ſecun-dum Ang. ibi eſt valde ſing. quia legando vſumfructum quis vi-detur legare proprietatem. Alex. Intellectum huius text. vide per Imol. poſt. Bartol. in l. ex hac ſcriptura. j. de do. ⁊ in l. Centu-rio. de vul. ⁊ pup. ⁊ per Imol.

LEX IX.

Id quod ſeruo.

Hic eſt bonus caſus ⁊ mē-ti tenendus.

1 ☞ Pena nunꝗ augetur cōtra negātē, quādo fit a ſtatuto ipſo iure.

a

§. Si conſeruum.

[a] No. in hoc §. vos ſcitis, ꝙ in actione legis Aquilie fit cōdemnatio in duplum contra negantē: illud eſt verum in con-demnatione que fit per iudicem ſed quando ipſa lex condemnat, videtur fieri condemnatio contra confitentem, vel verius contra non negātem, ⁊ ſic in ſimplum, vt hic, ⁊ l. ſed ſi damnum. §. ſed eſt queſtionis. ſ. de pecu. Ex hoc tene menti, propter ſtatuta que im-

1 ponunt penam ipſo iure: quia nunquam augetur pena † contra negantem: quia condemnatio videtur fieri tanquam contra non negantem, ⁊ ideo pena in negatione nunquam augetur.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si conſeruū. No. intellectū ad limitationem l. contra negantem, C. de leg. Aquil. ⁊ pro hoc eſt tex. in l. palā. §. j. ſ. de ri-tu nup. Et hoc dictū limita vt dixi in l. hereditatū. j. ad l. Fal. Itē videtur quod pena non debeat minui iſto caſu propter cōfeſſio-nem ſequentem, per predicta, ſicut nec poſſet augeri per negatio-nem qđ ſin. no. ⁊ ſequitur Bal. in l. ea que. C. de condictio. indebiti.

LEX X.

1 ☞ Statuto ſtante, ꝙ emens omnia bona alicuius teneatur ad debita ⁊ credita, an ſit aliqua via vt emptor non teneatur.

a

1

Si peculium.

[a] In terra noſtra eſt ſtatutum, † quod qui emerit omnia bona alicuius, ad debitum ⁊ creditum teneatur: eſt ne aliquod remedium ne emptor teneatur ad debita? Certe ſic, quod emat o-mnes res ſingulariter, caſus eſt hic notabilis, ⁊ menti tenendus.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si peculium. Tex. eſt aureus, ſed in contrarium facit multum quod no. Bartol. in l. nomen. §. filio. ſ. de le. iij. ⁊ quod ibi dixi, ⁊ alle. hunc tex. Ro. in ſuis no.

LEX XI.

Si quoque.

Nonne hec eſt cōtra regulam Ca-tonianam? Reſpon. hic loquitur de legato facto ſeruo, quo caſu cedit ab adita heredita-te quo caſu regula Catoniana non habet locum: ſecus putarem ſi eſſet legatum factum extraneo.

LEX XII.

1 ☞ Seruus veſtitus ſi legatur, in quo differat a legato ſerui cū peculio.

Ueſtis habetur in ſeruo, loco rerū coherentiū, non acceſſoriarū.

Ueſtis peti poteſt actione rei vendicationis, quando ſeruus le-gatur veſtitus.

2 Tangens veſtimenta alicuius, an dicatur offendere in perſona.

3 Participium, veſtitus, coniungit acceſſorie in rebus que conſue-uerunt accedere.

Tunc inutile.

Iſta lex eſt glo. legis, j. ſ. eo. Op. ĳ. eo. l. cū dominus. §. j. ⁊ quod ibi no. Sol. Intelligas legem iſtā, quando fuit legatus ſeruus cum peculio: ſecus ſi fuiſſet legatū pe-culium tantū, vel ſeruus, ⁊ peculium copulatiue, vbi dixi. l. cū do-

1 minus §. j. ĳ. eo. l. j. Quero, † quando legatur ſeruus veſtitus, in quo differat a legato ſerui cum peculio? Dicit gl. ꝗ poſt mortem do-mini mortuo ſeruo, veſtis non poteſt peti. licet poſſit peti peculiū. Item veſtes habentur loco rerum, coherentium, non dico acceſ-ſoriarum, ſicut claues, vel clauſtra domus. Ego non video, ꝙ iſta lex poſſit aliter intelligi ſuſtinendo iſtam gl. quam iſto modo, ſcili-cet, quod veſtimenta non poſſint peti actione perſonali, ꝗ non vi-dentur legata veſtimenta, ꝗ accedunt ſeruo tanquam pars eius: ſed rei vēdicatione bene poſſunt peti, vt corium, ⁊ cornua. l. mor-tuo. ſ. de le. ij. Et in hoc differt legatum ſerui veſtiti, ⁊ legatū ſerui cum peculio. Et ſic no. quādo legatur ſeruus intelligitur legatus

2 veſtitus, tanquā veſtis ſit coherēs ipſi ſeruo. Et ſecundū hoc † fa-

a cit ad q. an ille, qui tangit veſtimenta, dicatur offendere in ꝑſona.[a] Et dixi in l. j. §. hoc autem edictū. ff. de no. oper. nunt. ⁊ eſt tex. in l.

3 j. de his qui deie. vel effu. Item no. † ꝙ participium veſtitus, con-iungit acceſſorie in his rebus, que conſueuerunt accedere. Dixi ſ. tit. j. l. ſi cui. Facit ad l. iſtam. ſ. depoſ. l. j. §. que depo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Offendere in perſona. Offendere in veſtibus an ſit of-fendere in perſona: vide Bar. in l. licitatio. j. de publica.

LEX XIIII.

1 ☞ Legatum non vitiatur tranſpoſitione verborum.

2 Ordo verborum in voluntate dubia inſpicitur: ſecus in volunta-te certa.

3 Libellus, peto talem ad ſatiſfaciendum compelli, ⁊ cogi, ⁊ ad pre-dicta condemnari, valet.

Quidam

1 Quidam. Tranſpoſitio† verboꝛum, legatum nõ
vitiat. h. d. Not. tex. ibi, nec qcquã, ⁊c.
2 Op. ſ. de vſuf. l. quoties, j. reſpon. Sol. Ibi loquitur in
voluntate dubia, vbi reſpicitur oꝛdo: hic in voluntate certa. Itẽ
3 op. de le. ij. §. pꝛius. ſ. de vul. ⁊ pu. So. vt ibi. †Quero, dicit aduo-
catus in libello, peto talem ad ſatiſfaciendum compelli, ⁊ cogi,
a ⁊ ad pꝛedicta condemnari. Oppon. ꝙ libellus[a] non valet, quia
pꝛius petit executionem, quam ſententiam. Contra l. j. C. de exec.
rei iu. ⁊ l. ſi cum nulla. de re iud. tamen iſte tex. pꝛobat ꝙ valet, ibi
dum dicit, reſpondit, in coniunctionibus. Et pꝛo hoc ſ. de here.
inſt. l. talem. §. j. ⁊ l. ij. §. ſed ſi quis. ſ. de vul. ⁊ pup.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quod libellus. No. pꝛo libellis. Adde Bar. in d. l. j. ⁊
in d. l. ſi cum nulla. ⁊ in l. ij. §. pꝛius. de vulg. ⁊ pupi.

LEX XV.

1 ☞ Generi per ſpeciem in aliam tranſlatam derogatur.
2 Genus ſi vni legatur, alteri ſpecies, non diſtinguit ꝙ pꝛecedat.
1 Seruo. Generi† per ſpeciem in aliam tranſlatam
derogatur. h. d. Not. tex. ibi neque referre.
Opp. ꝙ ancilla, que erat in peculio, debeat communica-
ri, vel eſſe neutrius. l. Titie textoꝛes. in pꝛin. ſ. de le. j. ⁊ l. ſeruis vr-
banis. §. fi. ſ. de le. iij. Dicit gl. hic generi per ſpeciem derogatur,
quaſi legatum peculij ſit ſpecies, ſed legatum ancillarum ſit ge-
nus: ſed in contrarijs vtrunque erat genus. Ut iſta ſolutio pꝛo-
cedat, opoꝛtet te ponere ꝙ in peculio erat tantum vna ancilla, ⁊
nihil aliud: ⁊ ſic peculium erat ſpecies, quo ad legatum omnium
ancillarum. Sed ſi in peculio eſſent plura alia, tunc legatum pecu
lij eſſet vnum genus per ſe, ⁊ legatum ancillarum eſſet aliud ge-
nus. Sed intelligendo, ꝙ vtrumque eſſet genus, dic ad cõtrarias
leges, quod hic dicit, ancillas ſuas, vnde non videtur legare illas
que ſunt in peculio, vt l. ſeruos. §. fi. ſ. de le. iij. ⁊ ſic verbum, ſuas,
tollit contrarium. Op. de l. queſitum. §. fi. ſ. de fun. inſtru. vbi vi-
detur, ꝙ ancilla debeatur ei cui legate ſunt omnes ancille: non au
tem ei, cui eſt legatum peculium. Reſpon. verbum ſuas, poſitum
in tex. tollit contrarium, quia in peculio videtur eſſe vicarius qui
2 non dicitur eſſe ſuus. d. l. ſeruus §. fi. Ultimo no. † ꝙ quando vni
legatur genus, alteri ſpecies, non diſtinguitur ꝙ pꝛecedat.

LEX XVI.

1 ☞ Soluens generaliter pꝛo aliquo inuito, pꝛo omni eo ꝙ tan-
git perſonam, vel libertatem, vel vitam, vel ciuitatem, poteſt ab
inuito repetere.
2 Pater ſi viuens ſoluit condemnationem pꝛo filio, an ⁊ quando fi
lius ſibi imputabit in partem.
3 Pater redimens filium ab hoſtibus, videtur, facere officio pieta
tis, nec ex hoc filius tenetur.

Stichus Quando dominus ſoluit pꝛo vica-
rio, quem in cauſa noxali defendit,
de ipſius vicarij peculio totum deducit, ⁊ de peculio
oꝛdinarij vſque ad eſtimationem vicarij: quod vero
alius pꝛo vicario ſoluit, de ipſius vicarij peculio tantum deducit,
de peculio oꝛdinarij, nullo modo. Itẽ nemo eſt in peculio ſuiipſi⁹,
hoc dicit multum notabiliter, ⁊ ſubtiliter. No. text. ibi, quicquid
enim, ⁊c. Item no. tex. in fi. ibi, qui certe ipſe, ⁊c. Op. ad pꝛin. ⁊ vi-
detur quod non poſſit repeti niſi ea quantitas, que expediebat
ſolui pꝛo illo Pamphilo defenſo. l. vtiles. ſ. de peti. here. vbi debet
fieri, quod eſt vtilis. Dicit glo. ibi conueniebatur alius: hic ipſe-
met pꝛo quo eſt ſolutum. Unde non poteſt dicere non vtiliter ge-
ſtum, cum ſit defenſus. hoc colligitur ex duabus glo. hic poſitis,
vna incipit, etiam ſi plus, alia incipit, ipſi oꝛdinario. quas gloſſ. ſi-
gna, quia ſunt valde notabiles, ⁊ menti tenende. ¶ Per hanc l.
1 † dico, ꝙ ſi fuit condemnatus aliquis in mille, ⁊ ſi non ſolueret,
amputetur ſibi pes, vel manus, vel aliud, debet fieri in perſona.
Modo aliquis amicus ſoluit cõdemnationem amico repetendi:
iſte dicit, ꝙ non vult reddere: qꝛ dicit, melius erat mihi quod pes
a amputaretur, quam ꝙ tanta pecunia ſolueretur. Certe non[a] po-
b teſt dicere, [b]vt eſt text. hic, ⁊ gl. nota. Item ſi aliquis fuit condem
natus in centũ, ⁊ ſi non ſoluerit, eſſet exbannitus, ſi aliquis ſoluit
pꝛo eo, non poteſt dicere ꝙ non expediebat ſoluere: qꝛ potius ex-
pediebat eſſe exbannitum, vt hic. Uides, quando fit tranſmuta-
tio de vno domino ad aliud, non poteſt dicere, non debuiſti pꝛo
me ſoluere: ſic ⁊ vbi fit tranſlatio de vna ciuitate in aliam, ille pꝛo
quo fit ſolutio, ne fiat tranſmutatio de vna ciuitate in aliam, non
poteſt dicere, non potuiſti ſoluere pꝛo me. Et hoc no. generaliter,
pꝛo omni eo quod tangit perſonam, vel libertatem, vel vitam, vel
ciuitatem: ꝙ ille, pꝛo quo ſoluitur, non poteſt dicere non eſſe vtili-
c ter geſtũ, vt hic. quod tene mẽti. ¶ Iac. de Are.[c] † inducit in arg.
2 ad q. de filio, pꝛo quo pater viuens ſoluit condemnationem, an de
bet computari de parte ſua. Et dicit, hic eſt arg. ꝙ ſic. ⁊ non dicit
plus, nec alij doc. aliquid dicũt. Uidetur tamen ꝙ Gui. de cu. po
nat hãc q. ſ. de condict. ind. l. frater a fratre. in fi. ſed alio caſu lo-
quitur. Uidete, ad euidentiam ſciatis, ꝙ l. cum duobus. §. ...
ſpondit, alias l. ſi fratres. ſ. pꝛo ſoc. loquitur, qñ filius ſoluit p...
moꝛtẽ patris: ſed noſtra q. loquitur quando pater viuens ſo...
pꝛo eo. Pꝛo cui⁹ declaratione pꝛemitte tria. Quandoqꝫ filius c...
miſit maleficium viuo patre: ⁊ tamen nõ eſt condẽnatus, nec ...
ta condẽnatio. Quandoqꝫ viuo patre commiſit maleficium, ...
condẽnatus: tamen non eſt ſoluta condẽnatio. Quandoqꝫ ...
patre condẽnatus fuit, ⁊ cõdemnatio fuit ſoluta per patrẽ. ...
mo caſu, nec filius, nec pater tenet. Secundo caſu, ſine dubio
b filius tenetur[b] pꝛo pte ſua cõputare, ⁊ illa talis obligatio ex ...
cto deſcendẽs, non debet vllo modo patrẽ vel eius patrimon...
reſpicere, cuius cõditionem non põt facere deterioꝛẽ. l. filius ...
pac. ⁊ l. cõtra iuris. in fi. cũ l. ſeq. ſ. de pact. qꝛ actio ex malefic...
datur de peculio, l. iij. §. ex furtiua cauſa. ſ. de pecul. ideo ſi ...
non habebat peculiũ pꝛofectitiũ, bona patris non poterit ...
ſed ſi filius habebat peculiũ, bene poſſet in peculio fieri exec...
Ratio qꝛ actiones que deſcendũt ex maleficio, dantur con...
trem de peculio, l. iiij. §. idẽ ſcribit. ſ. de pecul. Facit l. 2. ſi con...
tus. ſ. de noxa. Tertio caſu, aut filius habebat peculiũ pꝛof...
aut aduentitiũ aut nulliũ. Si pꝛofectitiũ: de illo videtur ...
tum, ⁊ de illo fit deductio, vt hic. Si aduentitium: tũc ide...
illo videtur facta ſolutio. l. Neſennius. ſ. de neg. geſt. ...
ter ſit legitimus adminiſtratoꝛ, l. j. C. de bo. mater. ⁊ l. j ...
que lib. in dubio adminiſtratoꝛio nomine videtur ſolu...
moꝛtem. ſ. quãdo ex fa. tut. ⁊ l. cũ poſt. §. j. ſ. de admi. tut. ...
cta pecunia nõ ſufficeret, idẽ eſt ꝙ dicetur ſtatim, quãdo ...
e habet peculiũ. Nam quãdo nullum peculiũ habebat, tũc ...
aut pater ſoluit ex neceſſitate: qꝛ fideiuſſit pꝛo filio, vnde nec...
ſitate ſoluet, ⁊ tunc cõputabitur in partem ipſius filij. arg. ...
mil. erciſ. l. heredes. §. ſi filius. Ratio, qꝛ in neceſſitatibus ...
detur eſſe liberalis, l. rem legatã. j. de adi. leg. ⁊ l. cum quo. §. ...
leg fal. Aut ſoluit ex volũtate qꝛ pꝛo eo non fideiuſſerat, nec ...
ſtatutũ ciuitatis cogebatur, ⁊ tunc videtur cauſa pietatis ...
dere, nec a filio poterit, repeti arg. l. j. C. de ne. ge. ⁊ l. ſi q. ...
geſt. Et facit ad pꝛedicta. l. § filius. ⁊ quod ibi not. C. de neg. geſt.
⁊ pꝛedicta vera quando filius delinquit, ⁊ ſic ſuo delicto opoꝛ-
f tuit patrẽ ſoluere[f]. Si vero † ponamus eũ captũ a latrũculis, ⁊ ab
3 hoſtibus, ⁊ pater redimat eũ: tunc videtur facere officio pietatis,
nec ex hoc filius teneretur. l. liber captus. C. de capti. ⁊ poſtlim.
reuer. ⁊ ita loquitur quicquid dicat Gui. in d. l. frater a fratre.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Certe non. Uide in ſimili gl. in c. j. lxxxiij. diſt. ...
Spe. in ti. de fal. §. fin. ver. ſed quid ſi infirmo. ⁊ vide que ...
hoc Alex. in l. quãuis. in vj. col. ver. ⁊ iſta pꝛeſtant. ...
Pau. de ca. in auth. ſi captiui. C. de epiſ. ⁊ cler.
b ALEX. ¶ Non põt dicere. Qñ ſoluens pꝛo inuito ...
petat actione neg. ge. vide Bal. in auth. contra ...
Treb. ⁊ ibi doc. ⁊ in auth. ſed nouo. de ſer. fugi. ...
l. fi. in pꝛin. ſ. de cõd. inſti. Uide bal. in l. fi. C. de ...
ſoluit Bar. ꝙ ſi cõdẽnatus eſt diues, nec velit ſolu...
terit iudex facere executionẽ in bonis ne incidat in ...
duobus. §. idẽ rñdet. el ij. pꝛo ſoc. Et hoc ſequit ...
quãuis. ſo. ma. An aũt ſoluẽs ꝑ infirmo inuito ...
Iſta fuit q. Guil. de qua in Spe. in ti. de ſalario. §. fi. ver. ...
mus. lxxxiij. diſt. pꝛouidendũ. in gl. ⁊ dic ꝙ ſit. Quid aũt ...
pꝛo condẽnato ciuiliter tm̃. vide Io. and. in c. cũ ...
cõp. in vj. in nouella, an poſſit repeti cõtra tertiũ. ⁊ tenet ...
carcer eſt ſpecies ſeruitutis, ⁊ quis poteſt inuitus liberari ...
tute. l. j. ⁊ ij. de li. cau. ⁊ ſequit Imo. de pig. ⁊ ex literis.
c ALEX. ¶ Ia. de Are. inducit in ar. ad q. De filio ſi pater ...
talliã pꝛo filio, ſiue cõdẽnationẽ, an illud debeat cõputari ...
tẽ illius filij, vide Bart. in auth. contra rogatus ad Treb. ...
Bar. in l. ſi cũ dotẽ. §. j. ſo. ma. ⁊ Bar. in l. omnimodo. §. j. C. ...
teſt. ⁊ in auth. ex teſtamẽto. de col. ⁊ Bar. in l. j. §. ſi impu. ...
bo. ⁊ Bal. in auth. ſi captiui. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Bal. in l. ſi cũ ...
§. j. in fi. ſo. ma. Bene facit ꝙ no. Bald. ⁊ Imo. in l. ſi ita legat...
cond. ⁊ dem. per Bal. in d. auth. ſi captiui. ⁊ in l. filie. C. fa. erc. ...
de Bal. in d. auth. ſi captiui. qui etiã querit in fratre ſoluẽte ...
fratre condẽnato, an poſſit repetere ⁊ Bar. in l. cũ duobus. ...
Papinianus. pꝛo ſo. ⁊ hic adde Bal. in l. j. C. ne filius pꝛo pa...
l. certũ. C. fa. erc. ⁊ in l. filie. pe. co. eo. tit. per Gui. de ſuza. in ...
queſt. talis eſt, filiuſfa. ⁊ Bal. in trac. de duo. fratri. dicit ꝙ ...
putatur in partem. per l. liber captus. C. de capti. ⁊ poſtli. ...
de Bal. in l. frater a fratre. de cond. inde. ⁊ vide Ange. de ...
tract. maleſi. ver. dictum Sempꝛonium. in fi. verſi.
d ALEX. ¶ Filius tenet. Quid autẽ ſi pater ſe obligauit pꝛo ...
an debeat totũ ſolui de parte illius filij, vide Bal. no. ꝙ non ...
lie. C. fa. er. ꝑ Guid. de ſuza. in halle. q. ⁊ Bal. in d. l. liber. C. ...
e ALEX. ¶ Tũc dic. Uide omnino que dixi poſt Bal. in au...
teſtamẽto de colla. Sed nunqd fiſcus poſſit agere cõtra p...
legit...

legitimam que debetur filio, qui condẽnatus fuit ob delictũ. doc. in l. ſi qua pena ꝟ. de his qui ſunt ſui, tenẽt ꝙ nõ. ꝛ vbi vide Bal. ꝛ Bar. in l. j. §. ſi impuberi. ff. de col. bo. ꝛ Spe. in ti. de exe. ſen. §. ſequitur. verſ. quid ſi filius. ꝛ vide Albe. de Roſ. in tra. ſta. in iij. par. in q. xxvj. que incipit, item quero pulchram q. ꝛ Bal. in l. ſi. §. j. de vſu. rei iud. Sed ſtat dubium, ſi ſtatutum prouideat legitimam aſſignari, licet ſit iniquũ ſecundum Bal. in d. l. ſi qua pena. vtrũ pater debet aſſignare legitimam de bonis tantũ que nunc habet an etiam de poſtea queſitis. concluſio eſt ꝙ tantum de bonis que erant tempore commiſſi criminis vel delicti, per ea que tangũtur in l. certa forma. C. de iu. fiſ. li. x. per doc. in l. ſi tibi mandauero. §. ſi cuius. ꝟ. mã. Et accedant etiam dicta iura dicentia inſpici tempus delicti. l. j. ff. de pe. cũ. vul. per doct. in d. l. ſi qua pena. Adpredicta adde ꝙ gl. in ru. C. de decre. decu. li. x. tenet ꝙ valet ſtatutũ, ꝙ pater teneatur ſoluere penã pro delicto filij: quam ad hoc alle. Bal. in l. j. C. ne fil. pro pat. per Imo. ꝛ mod. in l. cũ filius. in prin. ff. de ver. ob. Item vide Bald. in l. lex Cornelia. in prin. ꝟ. de vul. ꝛ quod no. Bar. in d. §. ſi impuberi. ꝛ Bald. in d. auth. ſi captiui.

ALEX. ¶ Patrẽ ſoluere. Quod ſequitur Bal. in l. certũ. C. fa. er. facit tex. in l. ſed ꝛ ſi ideo. ſol. ma. ꝛ ibi Imo. ꝛ etiã ibi probatur ꝙ ſoluere pro carcerato etiã ſi ſit coniuncta perſona, nõ preſumitur ſolutũ animo donandi, ſed animo repetẽdi. ꝛ ibi hoc etiã not. Imo. quid in matre, fratre, amico, ꝛ patre, vide Bal. in d. l. liber.

LEX XVIII.

Si ſeruo. Opp. de l. ij. §. per cõtrarium. ꝟ. de do. prel. So. Ibi manumiſit directo: hic per fidecommiſſum. ꝛ iſta eſt vera ſolutio.

LEX XIX.

Cum dominus. Facit ꝟ. de pact. l. tres fratres. ꝛ quod ibi nota.

☞ Peculium videtur concedere, qui manumittit inter viuos.

§. Teſtamento. Opp. ꝙ manumiſſione ſeruorum extinguitur legatum peculij, vt ꝟ. eo. l. j. Gl. ſol. nota. Sed tũc op. quomodo poteſt actione ex teſtamento, qꝛ manumittendo inter viuos videtur peculiũ concedere. ff. C. de pecul. eius, qui lib. Reſpõ. duobus modis primo, hic ideo poteſt agi actione ex teſtamento, qꝛ cõtinet plus, quã actio inter viuos. l. iij. §. ſi rem. ꝟ. de leg. iij. Uel dic, ꝙ id, quod † dicit, manumittendo inter viuos, peculium videtur concedere, verum eſt niſi aliter de peculio diſpoſuerit; ſed hic aliter diſpoſuit in teſtamento, vnde manumittendo non videtur peculium concedere.

1 Diſpoſitio inutilis facta inter viuos circa ſpeciem derogat generi, ſecus in vltima voluntate.

Filiusfamilias an poſſit liberare debitores patris, ita vt eo effecto patrefamilias, ſibi preiudicet.

a 1 **§ Filius.** [a] Inutilis † diſpoſitio circa ſpeciem, facta inter viuos, derogat generi. h. d. Contrariũ eſſet, ſi in vltima voluntate, diſpoſitio ſpeciei eſſet inutilis. l. ſi. §. fin. de au. ꝛ ar. leg. ꝛ no. in l. iij. §. ſi. ꝟ. de le. iij. ꝛ dixi in l. queſitũ. §. pen. ꝛ ſi. ꝟ. ti.
b 2 j. ¶ Ultimo [b] iſte tex. facit ad q. † vtrũ filiusfamilias poſſit debitorem patris liberare, ꝛ ſic eo facto patrefamilias preiudicet ſibi? Et videtur ꝙ ſic, vt hic, ꝛ l. ſi cũ optio. ꝟ. de opt. le. ꝛ l. denique. §. ita querit. ver. plus ait Sabinus. ꝟ. e. In cõtrariũ facit l. j. §. ꝙ ait p̃tor, volũtate. ff. quorũ le. ꝛ l. cũ ita. §. ſi. ꝟ. de le. ij. ꝛ no. gl. i l. nec nos. C. de cap. Ita dicit Dy. De iſta. q. videtur caſus in l. ꝛ ſuũ. §. ſed ꝛ ſi quis. ꝛ §. ſeq. ꝟ. de pac. Breuiter puto, ſi quidẽ filius habet aliquã ſpẽ de preſenti contra debitores paternos, qꝛ ſibi ſunt obligati ſub cõditione, tunc poteſt facere liberationẽ, ꝙ eo facto patrefa. ſibi p̃iudicat, ꝗ l. ꝛ ſuũ. §. ſꝫ ꝛ ſi quis. ꝟ. de pac. ꝛ l. ij. §. ꝙ ſi patris. i fin. ꝟ. ſo. ma. Si vero nullã ſpẽ habet, niſi ſuccedẽdi: tũc iſta ſpes nõ attẽditur, ꝛ ab iſta ſpe nõ poteſt liberare, [c] qꝛ nõ attendit talis ſpes. l. poſt emãcipationẽ. §. j. de li. le. Ad idẽ l. j. §. ꝙ ait p̃tor. ff. quorũ le. ſed poteſt ſe obligare, vt ſi heres erit ꝙ nõ petet, licet hoc faciẽdo forte eſſet indignus hereditate patris. l. ſi. C. de pact. ꝛ l. quidã. in ſi. ꝛ l. ſeq. ff. de do. ꝛ ff. de his quib. vt indi. l. ij. in ſi.

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Filius. Hunc tex. alle. Bald. in ru. C. de ver. ſi. in ver. ſed quid ſi teſtator.

AND. BAR. ¶ Ultimo. Et vide tex. in c. ſicut. de iureiur. vbi illud quod quis fecit vt canonicus, non nocet ei vt epiſcopo, ita illud quod fecit quis vt Cardinalis, non nocet vt Papa. Et vide Bald. qui ad hoc alleg. multa iura.

ALEX. ¶ Sibi preiudicat. Hoc dictum ſimpliciter refert ꝛ ſequitur Roma. in l. ſi in mora. ſolut. matrimo.

ALEX. ¶ Non poteſt liberare. Utrũ filius poſſit liberare debitores patris adeo ꝙ ipſo facto herede ſibi p̃iudicet, vide Spec. in ti. de pac. §. pe. ver. quid ſi filius. ꝛ Bar. in l. filius. ff. de ſol. Ego alias tenui iſtã opi. hic, niſi filius dubitaſſet de vita patris. per l. nec nos. cum ibi not. hic allegatam, vel niſi patre volẽte feciſſet liberationem. l. ſi. C. de pact. quibus caſibus valebit liberatio ſemper, ꝛ nocebit per regulã l. cũ vir. ff. de vſuf. nec placet opi. Bar. in d. l. ſi. quã ſequitur Imo. per l. ſeruo alieno. qui, ꝛ a quib. qꝛ ſua diffinitio eſt contra tex. in d. l. cũ vir. ver. ſciẽti, iuncta. l. ſi fundum ſciens. C. de eui. ꝛ no. etiã doc. in d. l. cũ vir. forte etiã attẽtari poſſet indiſtincte tale pactũ valere, fauore liberationis, per d. l. ꝛ ſuũ. ꝟ. de pac. quã ita alle. Bar. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. de ver. ob. ad ſi. ꝛ in l. ſi. ad ſi. C. de pac. ꝛ ſi vera eſſet opi. Dy. ꝛ tũc eſſet verũ in liberatione ti. lucratiuo, prout videt̃ loqui tex. in d. l. ꝛ ſuum. ꝛ per Doctor. in ca. quãuis. de pac. in vj. vbi per Lapũ.

LEX XXI.

Si ſticho. Iſtam l. declara vt dicit glo. ꝛc.

LEX XXII.

Dominus ſeruum teſtamẽto.

§. Dominus, ſeruum qui. Oppo. de l. cum queſt. C. de lega. So. gl. ibi loquitur, quãdo legauit eandẽ rẽ pluries ſub eadẽ appellatione: hic ſub diuerſis, quia primo ſub nomine peculij, ſecũdo ſub nomine vicarij ſpãliter. Et iſta eſt bona ſo. pro qua facit qđ no. ff. de ſti. ſer. l. iiij. Dices tu, nõne cũ legat vicariũ, iſtud eſt nomen peculij? Rñ. illud nõ eſt proprie peculiũ: ſed quedã demonſtratio, que reſpicit ſeruum. ¶ Alij aliter dicunt, ꝛ legũt hãc legẽ alio modo, de qua lec. non curo, quia nõ continet vtilitatem.

LEX XXIII.

Dominus ſticho. Primo ſeru⁹ geſſit negotia liberti. Secundo libertus decedit, ꝛ inſtituit patronum pro dimidia. Tertio decedit patronus, ꝛ libertatem dedit ſeruo ſub conditione, ſi rationes reddiderit de his que geſſit in bonis liberti. Quarto deceſſit ſeruus redditis rationibus, ꝛ reliquis ſolutis, ꝛ ad libertatẽ productis. Queſtio eſt, an heres patroni teneatur cedere actionem heredibus agentibus contra debitores, pro quibus ſoluit ꝛ dicit, quod tenetur. Ita ponit caſum Dyn. ꝛ tene menti.

§. Teſtamento codicillis. Quod dominus dbet ſeruo, computatur in peculio, ſi talis erat domini conſuetudo. h. d. Opp. ꝙ talis ſcriptura ſeu conſuetudo non debet inſpici. l. cũ certum. ꝟ. de vin. tri. ꝛ ole. le. Sol. vt ibi. Item opp. de l. ſi peculium. §. ſicut. ꝟ. eod. Sol. hic propter conſuetudinem.

1 ☞ Officialis ſi nõ debet ſyndicari ex forma ſtatuti, an poſſit ſyndicari de eo quod de bonis communis ad eum peruenit.

§. Seruis. Seruis, quos teſtator iubet nõ dbere ſeruari, ꝛ ſine inquiſitione eſſe, eis nõ videtur
a legare peculiũ, nec reliqua. h. d. No. mirabilẽ [a] tex. ad ſtatutum ꝙ
1 dicit, quod talis officialis † non debeat ſyndicari, nec ſuper eum inquiri, quia verum eſt, niſi pro reliquis, ex eo quod remãſiſſet penes eum de bonis communis, vt hic. quod tene menti. Facit. l. ſi ſeruus vetitus. ꝟ. de leg. j. ꝛ l. ſi quis rationes. ff. de lib. leg. ꝛ l. Aurelius. §. j. eod. titu. ꝛ l. quidam decedens. ꝟ. de admi. tuto.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ No. mirabilẽ tex. No. pro officiali quando debet ſyndicari, adde que dixi poſt Bart. in l. Aurelius. §. Caius. de lib. le. Bar. ꝛ Bal. in l. obſeruare. de offi. procon. ꝛ leg. ꝛ quod not. Bal. ꝛ Imo. in d. l. ſi ſeruus vetitus.

LEX XXVI.

1 ☞ Pater ſi ſtipulatur pro filio, videtur in dubio in peculio profectitio concedere.

2 Pater ſi facit filiam ſtipulari, an tunc videatur potius donatio, quam peculium.

3 Teſtamentum in quo pater aſſignat filijs peculium, etiam ſi non dicat, iure inſtitutionis, valet.

4 Relictũ factũ filio iure falcidie, vꝫ, ac ſi diceret, iure inſtitutionis.

a 1 **Titi fili.** [a] Quod pater † pro filio ſtipulatur in profectitio peculio, in dubio ei cõcedere videtur. h. d. Eſt bona lex. ꝛ mẽti tenẽda. Ad hoc facit l. quod fructuarius. de acq. re. do. vbi dominus dando ſeruo, videtur in dubio ſibi concedere in peculium. ꝛ hoc eſt verum quando pater ipſe ſtipulatur pro filio, tũc enim cum nulla traditio, vel aliquid, ꝙ pro traditione ſit, interuenerit, videtur in peculium profectitiũ
2 cõcedere. Facit l. j. C. de caſtr. pec. † Sed ſi pater faceret filiũ ſtipulari, an tũc videretur potius donatio, quã peculiũ profectitium?
3 Dic vt dixi in l. ſi pater. in prin. ff. de do. Jac. de Are. dicit, † ꝙ ſi pater aſſignat filijs ſuis peculiũ, nec dicit, iure inſtitutionis, ꝙ teſtamẽtũ valet. Sed † quid ſi reliquit iure falcidie filio? Certe valet,
4 b ac ſi diceret, [b] iure inſtitutionis. Gl. eſt in l. ſi patronus. §. j. ff. de do.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Titi fili. Adde Bar. in materia huius l. in l. quoties. Bart. Secunda ſuper Infort.